

Het geheim van de fjorden

Mandy Robotham bij Boekerij:

De oorlogspianiste
De zussen achter de muur
De typiste van Venetië
Het Berlijnse meisje
Een vrouw in oorlogstijd
Het geheim van de fjorden

Mandy Robotham

*Het geheim
van de fjorden*

De nazi's namen alles van haar af. Nu vecht ze terug.

Vertaald door Annemarie de Vries

ISBN 978-90-492-0260-6

ISBN 978-94-023-2414-3 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Resistance Girl*

Vertaling: Annemarie de Vries

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld: © Shutterstock

Zetwerk: Mat-Zet bv

© 2022 Mandy Robotham

© 2026 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Translated under licence from HarperCollinsPublishers Ltd.

Mandy Robotham asserts the moral right to be acknowledged as the author of this work.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Voor iedereen die zo onzelfzuchtig de Shetland Bus bemande en steunde, en voor de onbekende massa's die in de schaduw van de Tweede Wereldoorlog voor de vrijheid vochten.

Voorwoord

Bij de Tweede Wereldoorlog gaan de eerste gedachten meestal direct naar de grote strijdtonelen, die van D-Day in Europa en de gevechten in Zuidoost-Azië. Maar de klauwen van deze enorme strijd reikten veel verder, tot aan de poolcirkel zelfs, waar een duisterder strijd werd gestreden. In Noorwegen, een land dat in een mum van tijd ten prooi viel aan het nazimonster, werd relatief weinig gevochten, maar het volk leed evengoed verschrikkelijk. Hun vrijheid werd afgepakt door een vijand die met enorme versterking arriveerde; van alle door Duitsland bezette landen waren hier de meeste bezettingstroepen aanwezig. Deze vijand was erop gebrand om de scepter te zwaaien, maar ook om vriendschap te sluiten. Hitlers visie op zijn Duizendjarige Rijk behelsde het plan om een nieuw superras van blonde blauwogige bewoners te creëren. En daar had hij veel mensen voor nodig.

Al lang voordat de briljante Margaret Atwood in *Het verhaal van de dienstmaagd* haar dystopische wereld schiep waarin vrouwen als broedmachines fungeerden, zetten Hitler en zijn rechterhand Himmler hun visie om in daden. In Duitsland werd het Lebensborn-programma in het leven geroepen, met centra die door heel Europa verspreid lagen. Buiten Duitsland had Noorwegen de meeste kraamtehuizen, en de moeilijkheden van deze kinderen van Noorse moeders en Duitse vaders zijn welbekend. Wat minder bekend is, is hoe ijzingwekkend ver de nazi's gingen; de pamfletten waarin Hitlers volmaakte kinderen worden omschreven zijn helaas de bittere realiteit, evenals de kinderen die bij hun biologische families weggekaapt

werden en bij Duitse families werden geplaatst, met alle repercussies voor hun verdere leven van dien.

Met het schrijven van *Het geheim van de fjorden* wilde ik nogmaals benadrukken hoe de maalstroom van oorlog onwillekeurig mensen met zich meesleurt, met verstrekkende gevolgen voor gezinnen en hun toekomst. Maar ook de moed van gewone mensen die zich in tijden van nood aandienden om niet alleen vrienden te helpen, maar ook vreemden die in gevaar waren. De Shetland Bus, die bemand werd door Britse en Noorse zeelieden, was zo'n uiting van pure heldhaftigheid in tijden van oorlog, waarbij mensen zich in meedogenloze wateren waagden in de wetenschap dat ze mogelijk niet zouden terugkeren. En toch deden ze het. Hun moed is met geen pen te beschrijven.

Rumi en haar 'bemanning' zijn, naar ik hoop, een fictieve weergave van de dapperheid, het verdriet en de humor waarmee families in oorlogstijd te maken hadden, in de manier waarop ze zich verzetten tegen hun bezetters. Veel gebeurtenissen die in dit boek plaatsvinden, zijn gebaseerd op feiten, inclusief de gruwelen in Televåg, maar auteurs als ik hebben de vrijheid om verhalen te weven en mooier te maken, en noodzakelijkerwijs heb ik wat met data en gebeurtenissen geschoven. Ondanks mijn beste bedoelingen (en twee gecancelde reizen), is het me midden in de lockdown niet gelukt om naar Bergen af te reizen, dus ik hoop dat ik na het lezen van talloze persoonlijke verhalen en het bestuderen van oude kaarten, foto's en nieuwsberichten Bergen heb kunnen neerzetten als de stralend mooie stad die het lijkt te zijn. Mijn grenzeloze dank gaat uit naar de vele Noren die de tijd namen om mijn gedetailleerde vragen te beantwoorden over wol, voedsel, vis en het dagelijks leven in Bergen in oorlogstijd. Zonder hun geduld zouden Rumi en Jens geen toneel hebben gehad om op te spelen, en als ik daarbij grove fouten heb gemaakt, kan ik kan alleen mijn verontschuldiging aanbieden.

Voor mij betekent dit boek ook een terugkeer naar het onderwerp van geboorte. Hoewel ik niet graag het etiketje opgeplakt krijg van 'die voormalige verloskundige die boeken schrijft', had ik het gevoel dat in dit verhaal een goede geboortescène niet mocht ontbreken, en

om Rumi's ogen te openen voor dit wonder heb ik me oneindig vermaakt met herinneringen aan de thuisgeboortes die ik heb meegeemaakt: zonder spoilers te willen weggeven denk ik dat fictie en mijn ervaring als vroedvrouw hier mooi samenkomen.

Ik hoop ook dat ik een licht heb kunnen werpen op dit kleine hoekje van het gigantische conflict en dat ik het tot leven heb gebracht, om te laten zien dat het echt een wereldwijd strijdtoneel was en dat, hoewel iedereen in zekere mate verloor, er altijd positieve dingen zullen voortkomen uit het verdriet en de chaos.

Proloog

De kraken

Bergen, Zuidwest-Noorwegen, 14 november 1941

Rumi

De horizon die normaal zo duidelijk aanwezig is op de plek waar hij hoort, de vaste grond onder haar voeten, is er niet. Het vlakke geruststellende ijkpunt is weggevaagd door de torenhoge kolkende, razende golven in een zee die in gevecht lijkt met zichzelf en overgaat in een even woeste, paarsblauwe lucht. Samen lijken ze wel een stel zeelui die met alle macht op elkaar losgaan na wekenlang aan wal te zijn geweest en veel te veel alcohol ophebben.

Een plotselinge rukwind beukt daar op het uiteinde van de steiger zo hard in op Rumi's lichaam dat ze bijna naar opzij wordt geblazen en omvalt, maar ze weet zich net staande te houden. Zij, de zee en de bijbehorende wind kennen elkaar al haar hele leven en die twee zullen behoorlijk hun best moeten doen om haar omver te gooien of haar wake te verstoren. De storm verandert van koers en slaat nu om haar hoofd; haar zware haarvlecht zwiept als een woedende slang heen en weer tot ze hem vastpakt en hem naar beneden trekt, tegen haar borst aan, bij wijze van troost. Dat deed ze altijd wanneer ze haar moeder miste. Nu mist ze iemand anders.

Magnus is daar ergens, midden in deze godsgruwelijke storm. Het is de ergste in lange tijd; zelfs de oude mannen op de kade zeggen het en schudden hopeloos hun hoofd om de onvermijdelijke verliezen

die zullen volgen. Ze vraagt zich af wat Magnus gevoeld moet hebben, daar op het onbeschutte dek van die kleine trawler, oog in oog met huizenhoge golven die in een paar seconden als aardverschuivingen over hem heen denderden, met het schip slingerend op de deining, een nietig stipje in die immense, woest kolkende massa. Wat zou hij in zijn laatste momenten hebben gedacht? Was hij bevangen door angst en afschuw of door een vreemde innerlijke rust dat de zee genadig kan zijn; dat die hem zou sparen of er snel een einde aan zou maken?

Magnus zei zo vaak dat hij niet bang was voor de zee, dat hij zeker wist dat die hem op een goede dag zou meeslepen, maar niet voordat hij een oude zeerot was, ze minstens vijf kinderen hadden en hij zijn eigen schip had afbetaald, met netten en al.

‘Dan mag de zee me in de diepste diepten meesleuren,’ zei hij dan grappend. ‘Als ik er klaar voor ben.’

‘Dus ik ben gedoemd om jou te tolereren met een grote grijze baard en een smerige muts die stinkt naar de zee maar die je weigert weg te gooien?’ had Rumi plagerig gezegd.

‘Absoluut. Wil dat zeggen dat je niet met me wilt trouwen? Want die baard wil ik wel afscheren, maar die muts blijft.’

‘Ach, jij!’ Ze had net gedaan of ze hem op zijn stevige borst zou slaan die al sinds zijn kinderjaren gespierd was van zijn werk op de boot van zijn opa, maar in plaats daarvan had ze er met haar sterke hand overheen gestreeld en haar hoofd begraven in de dikke wol van zijn trui die riekte naar arbeid en zilte zee.

Ze had toch geen klagen? Magnus was geen adonis, maar Rumi zag zichzelf ook niet bepaald als een filmster, en tender was ze ook niet. Ze was net zo sterk als alle vissers op de trawlers van haar vader, vandaar ook die ruwe huid tegen zijn borst, haar grove vingers en gespleten nagels van het harde werken. Zeker niet de hand van een dame. Rumi is allesbehalve een lief, ingetogen meisje. Maar ze is het meisje van Magnus en zijn aanstaande vrouw.

Dat was ze tenminste. Voordat de zee hem meesleurde. Te vroeg.

Uitkijkend over de woelige, kolkende chaos voorbij de haven, heeft ze geen enkele twijfel. Deze storm woedt al vier lange dagen Hij is er

niet meer. Opgeslokt. De hele trawler met de volledige bemanning ging ten onder in de zwarte maalstroom. Als zij eeuwen geleden had geleefd, in de jaren 1600, had Rumi vast geloofd dat ze getuige was van de wraak van een opgejaagde walvis die de zee zo opjoeg, of dat er een monster van een veelpotige kraken was opgekomen om alle schepen naar zijn hol in de diepten te trekken. Zulke mythen hielpen eenzame weduwen vast door hun verdriet heen. Maar Rumi weet dat het waterige lot van een moderne visser afhangt van de natuur, van pech en van de moderne kraken in de vorm van Adolf Hitler.

Rumi zal nooit de schuld geven aan de levensader van de familie, niet aan de razende zee. Het komt door de oorlog, deze bloedige, verstikkende coup in het leven van de Noren. Zonder de oorlog, zonder Magnus' drang om te helpen in de strijd, zou hij nooit een voet aan boord van die trawler hebben gezet en in alle onbaatzuchtigheid de Noordzee op gegaan zijn om anderen te redden. Dan zou hij zich hier nu naast haar staan verwonderen om de woedeaanval van de zee en God danken dat hij aan land was en niet ergens daar middenin.

Hij is dus een slachtoffer van de oorlog, zoals zovelen. Gedood door die rovende parasieten van Duitsers, die zomaar kwamen binnenwalsen en hun land en stad afnamen alsof ze daar het recht toe hadden. En als ze al geen bloedhekel aan ze had gehad vanwege die diefstal, dan heeft ze die nu wel, een haat die zo hoog en heftig is als de beukende golven voor haar.

Rumi Orlstad is in de rouw en ze is woest. Furieus.

'Boeten zullen ze!' schreeuwt ze tegen de spuwende baren. 'WEET DIT, MAGNUS: IK ZET HET ZE BETAALD!' Haar woorden worden uit de lucht geplukt en ergens in een geheime wolk opgeborgen, mee-geleurd in de grauwe lucht waar ze veilig zijn en de Duitsers haar verraad niet kunnen bewijzen.

En het enige wat Rumi kan doen, is daar alleen op de steiger staan en heel hard huilen, terwijl de oneindige furie van de zee waar ze tegelijk zo veel liefde en haat voor voelt, ongenadig op haar inbeukt.

Deel een

Een ijzig welkom

Periferie van Bergen, 2 januari 1942

Jens

Dit is niet het uitzicht dat hij zich had voorgesteld, hoewel hij de eideloze witte deken wel had verwacht, zo ver ten noorden van de evenaar. De takken van de dennenbomen wijzen naar de hemel in plaats van dat ze zich in het gladde witte tapijt vleien, en lang nadat hij is bekomen van de pijnlijke landing waarvan zijn hersenen nog na wiebelen als een drilpudding, verwacht het uitzicht hem alleen maar meer. Hij moet een tijdje buiten westen zijn geweest; het wordt lichter, en afgezien van het kluitje met bomen waarin hij is beland, is hij blootgesteld. Jensen Parkes is misschien wat in de war, maar hij ziet wel in dat hij strikt genomen nog niet op veilige bodem staat. Ondersteboven bungelen aan een fijnspar als een kerstbal aan een kerstboom is niet hetzelfde als met beide voeten op de grond staan. Tijdens zijn training was hier allemaal geen sprake van geweest.

Hij trekt aan de riemen van zijn parachute. Ze snijden in zijn lijf door het gewicht van zijn hangende lichaam en zijn zware rugzak. Met zijn dikke handschoenen en stijf bevroren vingers komt hij niet eens onder de banden, laat staan dat hij genoeg gevoel heeft om de gesp te openen.

‘Klotezooi!’ vloekt hij per ongeluk hardop, hoewel zijn stem neerslaat op de sneeuw. Als een gek in een dwangbuis kronkelt hij wild

alle kanten op, in de hoop dat hij zich los weet te wrikken. Hij zet zich lichamelijk en geestelijk schrap voor de val, de laatste twee meter naar beneden. Maar hij trekt de riemen alleen maar strakker aan en de boom werpt onder krakend protest een lading ijzige sneeuw over hem heen. Alsof hij het nog niet koud genoeg had.

Nu hij merkt dat zijn handelingen nergens toe leiden, beweegt Jens niet langer en luistert hij. Denkt hij na. Dat is wat hun geleerd is: om systematisch naar een oplossing te zoeken. Veel opties heeft hij niet en ze zijn ook niet per se gunstig: hij kan wachten tot hij sterft van de kou, of tot hij wordt gevonden door een goedgezind reddingsteam, maar dat kan wel dagen duren. Hij kan natuurlijk ook opgespoord worden door een Duitse patrouille en de onvermijdelijke afstraffing ondergaan; hier in deze brute bevroren woestenij is er vaak geen sprake van arrestatie, rechtszaak of gevangenisstraf, zoals bepaald in het Verdrag van Genève. Te midden van de besneeuwde bergen wordt men binnen luttele minuten ondervraagd, berecht en veroordeeld, met Duitse Lugers in de aanslag voor eventuele verdwaalde dissidenten van wie het vloeiende bloed zo weer bedekt is met een verse laag sneeuw. Hij is zich pijnlijk bewust van de consequenties van een eventuele gevangenneming. En een schuddende boom vormt een vingerwijzing voor iedere voorbijganger, vriend of vijand.

Voorzichtig begint Jens elk deel van zijn lichaam te bewegen, allereerst om zijn zo goed als bevroren bloed door zijn ledematen te jagen en weer wat gevoel terug te krijgen, daarna om zich langzaam los te werken uit zijn harnas. Hij lijkt wel een bovenmaats insect dat zich uit een zachte cocon probeert te wurmen en hij moet zich inhouden om niet hardop te lachen terwijl hij dit bedenkt.

Tien minuten van bewegen later is hij buiten adem en niet veel opgeschoten. Zijn lichaam zwaait als een pendule heen en weer en hij begint misselijk te worden. Zo ondersteboven lijkt het bloed als sediment in zijn hoofd neer te slaan en zijn ogen zien dubbel. Hij schudt verwoed met zijn hoofd om het gevoel te verlichten en bij bewustzijn te blijven.

Niet flauwvallen, niet weer van m'n stokje gaan.

Ondanks zijn inspanningen lopen de kleuren en vormen voor zijn

ogen in elkaar over. De takken kan hij niet meer van de rest onderscheiden. Geruis in zijn oren, een razende golf waarvan hij weet dat die niet echt is, maar die hij niet uit de weg kan gaan. Hij kan niets uit de weg gaan, niet lichamelijk of anderszins, niet eens het gevoel dat hij naar beneden val-

Uit de gedempte witte waas klinkt het plotselinge kraken van een tak; hij spant zijn nek en zijn ogen vliegen open van schrik. Hij spitst zijn oren om boven zijn innerlijke onrust uit stemmen te kunnen ontwaren, een schraperig accent, een militair bevel. Het enige wat hij hoort is stilte, afgezien van zijn eigen moeizame ademhaling tussen de lappen van de parachute, zijn eigen gevangenis.

Daar heb je het weer, dat gekraak, het geschuifel van sneeuw. Jens worstelt om zichzelf te bevrijden, want hij heeft nu toch niets meer te verliezen. Waar is dat klotepistool van hem? Diep weggestopt in zijn jack, geblokkeerd door die verstikkende riemen. *Verdomme, die rot-parachute hoort mijn leven te redden, niet mijn einde te bespoedigen!* Ze hadden beter de langere route van de trawler uit Shetland kunnen nemen, ware het niet dat er de laatste tijd al zo veel verliezen waren geleden; er waren al te veel schepen, zeelui en agenten ten onder gegaan, geveld door het weer in plaats van het Derde Rijk.

Het geschuifel wordt een tred; duidelijke voetstappen, twee op z'n hoogst. Het is geen beest. Een rendier is veel te schichtig om zo dicht in de buurt van een vreemde menselijke geur te komen. Jens kan niets anders doen dan stokstijf als een geslacht karkas bij een jagershut te blijven hangen en hopen dat de Duitse patrouille blind, lui of dom is. Of alle drie.

Blijkbaar niet. Het geluid van de loop van een geweer die gesloten wordt weerklinkt net achter het groepje bomen. Jens Parkes zuigt een hap koude lucht naar binnen en doet het enige wat hij kan doen: wachten op het geluk of het noodlot en hopen dat ze tegelijk komen.

Welkomstcommissie

Bergen, 2 januari 1942

Rumi

‘Rumi! Rumi! Waar ben je?’

‘Hier ben ik, papa. Je hoeft niet zo te schreeuwen.’

‘Waarom zit je nou onder die tafel?’ Haar vaders dwingende stem klinkt verbaasd en wrevelig.

‘Muizenvallen aan het zetten,’ antwoordt Rumi puffend terwijl haar vuurrode haardos onder het grote houten bureau vandaan komt. ‘Als ik dat niet doe, heb ik geen lunch door die vreetzakken.’

Peder Orstad wuift haar woorden weg, alsof de werkomstandigheden van zijn dochter in het rommelige boothuis er niet toe doen. Hij kijkt haar recht aan en steekt fluisterend van wal: ‘Je moet het plateau op. Er schijnt gisteravond een dropping geweest te zijn, maar we hebben nog niets gezien of gehoord. Het wordt vroeg donker en als er daar iemand is, vriest hij dood.’

‘Hebben die lui dan geen kaarten en ski’s?’ vraagt ze geërgerd. Haar vader kan nog zo aandringen, maar ondanks haar eerdere inzet voor het algemene belang heeft ze het nu te druk om verpleegstertje te spelen voor slecht voorbereide verzetsstrijders, wie dat dan ook mogen zijn; ze moet de administratie afmaken, oliegoed schoonmaken, de inventarisatie doen. En daarnaast doet ze dit gewoon niet meer.

‘Kan Rubio niet gaan? Die kan toch goed skiën,’ zegt ze stekelig.

Rumi’s vader kijkt haar berouwvol aan, want hij weet dat hij dit niet van zijn dochter moet vragen, niet na wat ze heeft doorstaan. ‘Die zit weer op zee. Hij is op z’n vroegst morgen terug.’

Nu wordt Rumi echt boos. ‘Dat heb je me niet verteld, papa! Hoe moet ik al het komen en gaan op deze werf nou bijhouden als je me niet eens vertelt wanneer de boten uitvaren?’ Wat ze eigenlijk bedoelt is: *Waarom waagt Rubio zich op zo’n lange vaart terwijl hij had beloofd dat hij dat niet zou doen?*

Maar papa wuift haar bezwaren weer op zijn gebruikelijke onverstoorbare manier weg. ‘Je weet dat een visser achter de haring aan moet zodra die opduikt.’ Hij haalt zijn schouders op, hoewel ze allebei heel goed weten dat Rubio iets veel gevaarlijkers vervoert dan haring. ‘Wil je gaan, Rumi? Alsjeblieft? Hilde is al soep en broodjes aan het inpakken zodat je die kunt meenemen.’

Ze weet dat hij het niet zou vragen als het geen kwestie van leven en dood was. Maar ja, daar draaide tegenwoordig alles om.

‘Voor deze ene keer dan. Als ik vast kom te zitten in de sneeuw krijg ik misschien ook nog eens soep van Hilde,’ moppert ze. ‘Meestal kan er voor mij niet meer vanaf dan een droge boterham.’

‘Vooruit met de geit.’ Peder gebaart haar het boothuis uit en volgt in haar kielzog.

Ondanks haar weerzin kan ze niet ontkennen dat een onderbreking van de dagelijkse routine best welkom is, of in elk geval een mogelijkheid om even adem te halen. Als ze in haar eentje in het boothuis aan het werk is, merkt Rumi dat haar gedachten kanten op gaan die ze niet prettig vindt, maar deze klimtocht in de bevroren hoogten brengt orde in de chaos in haar hoofd.

De eenzame tocht omhoog in de heuvels achter Bergen is steil en zwaar, vooral nu er een verse laag sneeuwvlokjes valt, maar elke keer als ze even op adem moet komen, draait ze zich om en kijkt ze neer op het geliefde Bergen, háár stad, en geniet van het uitzicht; de manier waarop de U-vorm van de stad in de kromming van het land schurkt, met de puzzelstukjes van de honderden eilandjes verspreid

langs de rotsige kust. Op deze stille besneeuwde hoogte is alleen een vaag *prp-prp* van terugkerende boten te horen.

Ze is al een uur onderweg en haar rugzak is zwaar, net als haar ski's en het extra paar dat ze bij zich heeft. Haar benen beginnen pijn te doen en haar longen gloeien van de ijzige lucht. Hoewel ze deze tocht al sinds haar kinderjaren aflegt en de Noren, zoals ze zelf zo graag pocht, een stoer volk zijn, heeft Rumi sinds een jaar of twee, en vooral in de laatste maand, af en toe haar twijfels.

Afgaande op papa's informatie weet ze dat ze een gebied van zo'n vijf kilometer moet afzoeken. Eenmaal op het plateau bindt ze haar ski's onder zodat ze wat sneller gaat, en elke paar minuten stopt ze even om nauwkeurig de witte vlakke af te speuren. Als haar prooi in beweging is, valt die met witte camouflerende ski-jacks en bagage niet op in de sneeuwmassa. Dat is natuurlijk gunstig voor degene die verborgen wil blijven, maar niet voor de jager of, in haar geval, de redder.

Rumi blaast in haar dikke wollen wanten om haar vingers weer tot leven te wekken en draait langzaam om haar as. Als degene die gedropt is niet van de berg af is gekomen, is hij óf door een Duitse patrouille gepakt, óf hij is nog hierboven. Ze kent iedere centimeter van dit gebied en weet dat er geen grotten of rotsen zijn om je te verbergen, maar er staan wel een stuk of vijf groepjes dennenbomen verspreid. Het zou wel heel ongelukkig zijn als hij daarin terecht was gekomen, maar mogelijk heeft hij daar zijn toevlucht gezocht om te wachten tot het ophoudt met sneeuwen. Ze werkt in een cirkel naar binnen toe, en doorzoekt het eerste bosje. Tussen de dikke boomstammen en het gebladerte heerst een griezelige stilte die alleen doorbroken wordt door het beven van de takken in de wind.

In het tweede bosje treft ze hetzelfde aan, maar zodra ze in de buurt van het derde groepje bomen komt, voelt Rumi iets. Iets wat de stilte verstoort, een bepaalde zwaarte in de ijzige lucht. Ze zoekt naar voetafdrukken. Die zouden hier moeten opvallen, zo diep als de sneeuw is, maar ze ziet niets wat op zware nazi-laarzen lijkt. Een dier, misschien? Ze pakt Peders jachtgeweer uit haar rugzak, klemt het stevig tegen haar lichaam en schuift langzaam verder met behulp van één

skistok. Ze vindt het een rotidee om een onschuldige dood te schieten, maar ze zal niet aarzelen om uit zelfbescherming een schot te lossen. Om te overleven, mocht het zover komen.

Rumi zegt niets, haalt oppervlakkig adem en beweegt zich stil en onopvallend tussen de bomen voort. Hier valt minder sneeuw en binnen luttele seconden ziet ze de lading in de takken hangen. Maar ze haast zich er niet naartoe, eerst legt ze zorgvuldig haar oor te luisteren: is er geen piepende veer van een val te horen, of de collectieve ademhaling van militaire achtervolgers? Pas als ze zich ervan heeft verzekerd dat ze met z'n tweeën zijn, gaat ze naar de hangende man toe. Zijn hoofd bungelt net boven het hare en ze rekt zich uit om goed naar het gezicht te kijken; sneeuw op het gelaat, blauwe lippen en bevroren wimpers. Het ziet er naar uit dat hij dood is.

Rumi zucht. Zonde van dat leven en van die moeder, maar dit is niet de eerste dode agent die ze ooit heeft gezien en ze schrikt er niet van. Wat haar eigenlijk het meest zorgen baart, denkt ze terloops, is het feit dát het haar niets doet. Ze is maar al te bekend met de dood, zowel tijdens deze oorlog als ervoor. In het leven en in de liefde. Ze vraagt zich alleen af hoe ze dat lichaam uit die boom moet krijgen en het ver genoeg mee kan slepen zodat anderen uit de stad erbij kunnen en het kunnen begraven. Haar eigen menselijkheid en de regels van het verzet dicteren dat ze die man hier niet kan laten hangen. Ze werpt haar rugzak af om naar haar mes te zoeken, waarna ze zich omdraait en zich schrap zet om omhoog te springen zodat ze een tak kan vastgrijpen en hem naar beneden kan trekken. In plaats daarvan deinst ze achteruit van schrik, als de twee ogen voor haar neus openvliegen en een nevel van sneeuw neerdaalt.

‘Jezus!’ Ze kan haar gil niet inhouden. Ze brengt nog een verstikt keelgeluid voort, haar lippen te bevroren om echt iets te zeggen.

Hij begint te kronkelen, waardoor er nog meer ijs en sneeuw op haar terecht komt.

‘Hou eens stil!’ bijt ze hem toe. ‘Dan kan ik mijn mes gebruiken.’

Weer gaan zijn ogen wijd open, deze keer waarschijnlijk van schrik als hij Rumi het grote jachtmes tevoorschijn ziet halen en ze ermee voor zijn gezicht heen en weer zwaait terwijl ze omhoogspringt om

een tak vast te grijpen. Pas bij de derde poging lukt het haar, en ze trekt de tak naar beneden.

‘Waar?’ vraagt ze, gebarend met het mes.

Met zijn bevroren vingers weet hij naar een riem aan zijn harnas te wijzen, waarna Rumi haar mes eronder steekt en snijdt. Prompt schiet de bevrijde helft van zijn lichaam omlaag en Rumi ziet hem zijn ogen dichtknijpen, als voorbereiding op de uiteindelijke val op het sneeuwtapijt. Met nog een snede valt hij als een baksteen neer, onder luid gekreun dat uit de lagen van het valscherp opstijgt.

‘Gaat het?’ vraagt ze, en ze buigt over het opgekrulde hoopje mens heen. ‘Ben je gewond?’

Hij kijkt haar alleen maar zwijgend aan en even vraagt ze zich af of hij wel Noors verstaat.

Hij weet zijn lippen van elkaar te krijgen. ‘Weet niet,’ zegt hij, in een vreemd dialect van haar eigen taal. ‘Dat laat ik je wel weten als ik weer wat kan voelen.’

Ze snuift. *Geweldig. Een gewonde grappenmaker.*

Aangezien ze nergens anders kunnen schuilen, trekt ze zijn lichaam met zijn hulp tegen de boomstam aan. Uit de thermosfles kringelt stoom omhoog en de man, die steeds minder op een kadaver begint te lijken, slikt dankbaar en opgelucht de warme vloeistof door.

‘Nooit gedacht dat soep me letterlijk ooit het leven zou redden,’ zegt hij ademloos.

‘Geen dank, hoor,’ gromt ze, met één oor gericht op de vlakke achter de bomen. ‘Ik kan je weer gewoon terughangen, als je wilt?’

‘O, nee, ik wilde niet ondankbaar zijn...’

‘Zo klink je anders wel.’ Ze pakt haar tas weer in, boos op zichzelf dat ze zich op hem afreageert. *Je bent niet boos op hém, Rumi. Alleen op de wereld en alles wat die behelst.*

‘Hoe heet je?’ vraagt hij na een beladen stilte.

‘Rumi. Jij?’

‘Kan ik beter niet zeggen. Voor de veiligheid. Bovendien zien we elkaar na vandaag vast nooit meer terug.’

Haar voornemen om wat inschikkelijker te zijn, vervliegt op slag. Ze kan haar ergernis niet onderdrukken. *Laten we het hopen,* denkt

ze. 'Wie zegt dat ik jouw contactpersoon niet ben? Denk je dat ik hier voor de lol met een thermosfles vol soep over het plateau scharrel in de hoop een verdwaalde zwerver op te snorren?'

'Nee, maar...'

'Het zal wel,' zegt ze. 'We moeten trouwens dringend naar beneden. Voel je je benen al? Of beter nog: je tenen?'

'Volgens mij wel. Een paar, in ieder geval. Maar we kunnen nog niet weg.'

'Waarom niet?' Rumi's geduld begint nu echt op te raken. Aan de kou is ze wel gewend, maar het is gevaarlijk om al te lang buiten te zijn. Ze is moe, chagrijnig en wil alleen zijn, oorlog of geen oorlog.

'We moeten de ander zoeken,' zegt hij.

'Welke ander?' snauwt ze, verrast om zijn antwoord. Papa kende blijkbaar niet het hele verhaal, of hij had het haar niet verteld.

'Mijn partner. Hij is vlak na mij gesprongen en heeft alle belangrijke benodigdheden bij zich.'

'O, lekker.' Ze doet geen moeite haar sarcasme te verbergen.

Hij slaat er geen acht op, staat op en schudt zijn lijf tot leven, waarna hij de reserveski's onderbindt. Tot Rumi's opluchting lijkt hij te weten wat de voor- en de achterkant ervan is.

Hij glijdt naar haar toe en steekt zijn bevroren hand naar haar uit. Een olijftak. 'Jens. Dank je wel dat je me gered hebt, Rumi.'

'Hmm.' Ze draait zich om. 'Kom op, we hebben nog maar een uurtje licht. Als we geluk hebben.'

Verblind

Periferie van Bergen, 2 januari 1942

Jens

Ze is boos, denkt hij, terwijl hij haar zich verwoed een weg ziet bannen door wat inmiddels een sneeuwstorm is. Die smalende toon, die korzeligheid en irritatie omdat je met anderen bezig moet zijn terwijl je het liefst in foetushouding je woede op jezelf wilt botvieren. Ja, dat herkent hij maar al te goed.

Misschien is haar woede ook wel terecht, denkt Jens. Tenslotte is ze gedwongen om zich met dit weer hier buiten te wagen om naar een vreemde te zoeken die het verzet al dan niet behulpzaam zal zijn bij het tergen van de nazi's. Daar zal hij verdomd hard zijn best voor doen, en dat wil hij haar graag vertellen: waarom hij het doet en waarvoor. Voor *wíé*. Voor *één* persoon, maar ook voor een heel land dat ook van hem is. Deels, in ieder geval.

Een paar honderd meter verderop vinden ze de helft van de vracht, die gelukkig nog helemaal intact in de witte metalen capsule zit en bijna volledig ondergesneeuwd is nu het zo tekeergaat.

'Hier zitten ons voedsel en de kaarten in, maar niet de apparatuur die we nodig hebben,' roept hij boven de wind uit, waarop hij haar gelaten ziet knikken als ze zich realiseert dat de zoektocht nog niet ten einde is.

Nog bijna een uur ploeteren ze verder. Elke tien minuten stoppen